

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŪKIO MINISTERIJA
APLINKOS VADYBOS SISTEMOS DIEGIMO IR SERTIFIKAVIMO FIKSUOTOJO
ĮKAINIO NUSTATYMO TYRIMO ATASKAITA

2018 m. liepos 3 d.

I. ĮVADAS

Aplinkos vadybos sistemos diegimo ir sertifikavimo fiksuotojo įkainio nustatymo tyrimo ataskaita (toliau – Tyrimas) siekiama apskaičiuoti smulkiojo ir vidutinio verslo subjektų fiksuotąjį projektų, kurių metu diegiama ir sertifikuojama Europos Sąjungoje pripažinta aplinkos vadybos sistema (toliau – Aplinkos vadybos sistema), išlaidų įkainį.

Aplinkos vadybos sistemos praktikoje suprantamos kaip tarptautiniu lygmeniu pripažinta elementų, jų sąveikos ryšių ir praktikoje patikrintų aplinkosaugos metodų sistema, kuria siekiama užtikrinti sklandų įmonės procesų funkcionavimą, šiuos procesus standartizuojant (ISO 14000 (standartai ISO14001, ISO 14004) ir/arba EMAS (*angl. The EU Eco-Management and Audit Scheme*)), tuo padedant įmonėms identifikuoti ir spręsti aplinkosaugos problemas. Aplinkos vadybos sistema laikoma pripažinta tarptautiniu lygiu, jei yra sertifikuojama arba akredituojama, t. y., Aplinkos vadybos sistemos diegimo ir sertifikavimo veiklos negali būti atskirtos, todėl Tyrime apskaičiuotas fiksuotasis įkainis apima abi veiklas.

Siekiant sumažinti administracinę naštą priemonės projektų vykdytojams, deklaruojantiems projekto įgyvendinimo metu patiriamas Aplinkos vadybos sistemos diegimo ir sertifikavimo išlaidas, Lietuvos Respublikos ūkio ministerija numato šio tipo išlaidoms taikyti fiksuotąjį įkainį. Taikant Tyrime apskaičiuotą fiksuotąjį įkainį pareiškėjai, rengdami paraiškas, galės tiksliau planuoti būsimas projekto išlaidas, o projektų vykdytojams bus sudarytos sąlygos paprasčiau atsiskaityti už projekto lėšų panaudojimą.

Tyrimas atliktas šiais etapais:

1. Atlikta su Tyrimo objektu susijusių teisės aktų analizė
2. Atlikta istorinių duomenų analizė
3. Apskaičiuotas fiksuotasis Aplinkos vadybos sistemos diegimo ir sertifikavimo įkainis.

Tyrimo atlikimui naudoti šie teisės aktai ir dokumentai:

1. Europos Komisijos Supaprastinto išlaidų apmokėjimo gairės, 2014;
2. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. spalio 8 d. įsakymas Nr. 1K-316 „Dėl Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – PAFT);
3. Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymas, 2002;
4. 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos administravimo darbo grupės, sudarytos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2013 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. 1K-243 „Dėl darbo grupės sudarymo“, 2016 m. vasario 26 d. posėdžio protokolu Nr. 25 patvirtintos Fiksuotųjų dydžių nustatymo tyrimo imties pakankamumo ir reprezentatyvumo vertinimo gairės (toliau – Tyrimo imties vertinimo gairės);

Tyrimo ataskaitoje aprašoma tyrimo vykdytojų naudota fiksuotojo įkainio nustatymo metodika, duomenų šaltiniai, pateikiami galutiniai tyrimo rezultatai – Aplinkos vadybos sistemos diegimo ir sertifikavimo fiksuotasis įkainis.

Tyrimą atliko Lietuvos Respublikos ūkio ministerija.

II. TYRIMO METODIKA

Fiksuotasis Aplinkos vadybos sistemos diegimo ir sertifikavimo įkainis apskaičiuojamas remiantis istoriniais 2014–2020 m. Europos Sąjungos investicijų veiksmų programos 3 prioriteto „Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ priemonės Nr. 03.3.2-LVPA-K-832 „Eco-inovacijos LT“ (toliau – Eco-inovacijos LT) pirmojo ir antrojo kvietimų teikti paraiškas duomenimis, kurių metų buvo finansuojamas Aplinkos vadybos sistemų ISO14001 ir EMAS pagal tarptautinių standartų reikalavimus diegimas ir (ar) gamybos technologinių ir (ar) aplinkosaugos auditų, kurių pagalba būtų pateikta racionalaus išteklių naudojimo ir taršos prevencijos analizė, atlikimas. Minimuose kvietimuose teikti paraiškas taip pat buvo galimas ekologinio projektavimo veiklų vykdymas, tačiau šios sumos Tyrime eliminuojamos arba, jeigu projektai vykdė tik šias veiklas, neįtraukiamos į duomenų imtį. Remiantis principu, kad vien tik diegimo veikla be sertifikavimo neturi apčiuopiamos naudos įmonei, taip pat, kad sertifikavimas negalimas be diegimo veiklų įgyvendinimo ir tuo, kad istoriniuose duomenyse nebuvo atvejo, kad įmonė vykdytų tik vieną iš minėtų veiklų, Tyrime fiksuotasis įkainis apskaičiuojamas kaip šių veiklų išlaidų suminis dydis.

Tyrime apskaičiuotas fiksuotasis įkainis taikytinas priemonėse, kurių finansuojamos veiklos kryptis sutampa su aukščiau išvardintomis priemonės Eco-inovacijos LT pirmojo ir antrojo kvietimo metu remiamomis veiklomis. Kadangi paraiškų vertinimo metu pareiškėjų pateiktos preliminarios projektų įgyvendinimui reikalingos sumos, kurios apima Aplinkos vadybos sistemos diegimą ir

sertifikavimą, buvo vertinamos ekspertų, atsižvelgiant į rinkos tendencijas, vertinimo metodiką, ekspertinę patirtį, o galutinės, po vertinimo sumažintos sumos, įtraukiamos į projekto sutartį, projektu baigtose, įgyvendinamose ar nutrauktose sutartyse esančios Aplinkos vadybos sistemos diegimo ir sertifikavimo finansavimo sumos gali būti laikomos patikimomis, atspindinčiomis vidutinės rinkos kainas ir taikomos Tyrime. Pastebėtina, kad galiojantys teisės aktai neapibrėžia galimų išlaidų Aplinkos vadybos sistemos diegimui ar sertifikavimui, todėl pasirinktas istorinių duomenų analizės metodas.

Pagal priemonę „Eco-inovacijos LT“ pirmuoju ir antruoju kvietimu teikti paraiškas finansuoti 27 projektai, 6 iš jų vykdė ekologinio projektavimo, aplinkosauginio ar gamybos technologijų audito veiklas, todėl pagal fiksuotojo įkainio specifiką šių projektų duomenys nėra tinkami, siekiant apskaičiuoti Aplinkos vadybos sistemos diegimo ir sertifikavimo fiksuotąjį įkainį. 21 projekto veiklos apima Aplinkos vadybos standarto diegimąsi ir sertifikavimą, galutinė tyrimo imtis – 24 projektai (21 diegėsi ir sertifikavo ISO14001 standartą, 3 iš jų kartu diegėsi ir sertifikavo EMAS standartą, 1 priedas). Su 95 proc. patikimumo lygmeniu, Tyrimą galima laikyti reprezentatyviu, kadangi Tyrimo rezultatai neviršija 10 proc. paklaidos ribos, rekomenduojamos Tyrimo imties vertinimo gairėse. Kadangi išplėsti tyrimą, surenkant tarptautinius duomenis ar atliekant įmonių, įsidiegusių Aplinkos vadybos sistemą, apklausas reikėtų pasitelkti papildomus finansinius, žmogiškuosius ir laiko išteklius, o tyrimo paklaida neviršijanti 10 proc. ribos pagal socialinių mokslų standartus leidžia laikyti tyrimo rezultatus patikimais, nuspręsta tyrimo metodikos neplėtoti. Iš visų 27 projektų tik 3 pareiškėjai kartu diegėsi ir sertifikavo EMAS aplinkos vadybos standartą, todėl jam atskiras fiksuotasis įkainis nebus apskaičiuojamas. Pastebėtina, kad to paties projekto diegiama EMAS sistema reikalauja didesnių išlaidų nei Aplinkos vadybos sistema, tačiau šių duomenų įtraukimas į Tyrimą nesudaro sąlygų atsirasti išskirtims bei iškreipti apskaičiuotą išlaidų medianą, t. y. , kadangi visų aplinkos vadybos standartų principas yra toks pat, Tyrime apskaičiuoto fiksuotojo įkainio taikymas EMAS sistemos diegimui ir sertifikavimui nesudarytų sąlygų permokėti už faktiškai patirtas išlaidas, o EMAS diegimo ir sertifikavimo duomenų įtraukimas į Tyrimą neiškreipia jo rezultatų, tačiau išplečia imtį ir taip kontroliuoja galimą paklaidą.

III. FIKSUOTŲJŲ ĮKAINIŲ NUSTATYMAS

Atliekant istorinių duomenų analizę, patikrintas duomenų korektiškumas, pašalintos nulinės reikšmės, taip pat projektai, kurie nesidiegė Aplinkos vadybos sistemos standarto. Galutinė tyrimo imtis yra 21 projekto 24 duomenų eilutės iš visų 27 finansuotų pagal priemonę Eco-inovacijos LT.

Siekiant nustatyti projekto išlaidų priklausomumą nuo įmonės dydžio, atlikta koreliacinė analizė tarp įmonėse dirbančių asmenų skaičiaus ir išlaidų Aplinkos vadybos sistemos diegimui ir

sertifikavimui. Koreliacijos koeficientai tarp darbuotojų skaičiaus-sertifikavimo išlaidų ir darbuotojų skaičiaus-diegimo išlaidų atitinkamai lygūs 0,23 ir 0,37 (2 priedas), t. y., remiantis koreliacinės analizės logika, ryšys tarp nagrinėjamų aibių yra silpnas, o darbuotojų skaičiaus – sertifikavimo išlaidų atveju – artėja prie labai silpno. Atsižvelgiant į tai, kad fiksuotojo įkainio klasifikavimas pagal įmonės dydį kurtų papildomą administracinę naštą, tačiau neprisidėtų prie Tyrimo rezultatų tikslumo, nebūtų efektyvu nustatyti atskirus fiksuotuosius įkainius pagal įmonės dydį.

Siekiant nustatyti duomenų tolygumą, apskaičiuotas visos duomenų imties standartinis nuokrypis ir kiekvieno duomens standartizuota reikšmė (2 priedas), t. y., kiek standartinių nuokrypių nuo imties vidurkio yra nukrypusi faktinė reikšmė. Statistikos teorijoje išskirtimi imties duomenų aibėje laikomos standartizuotos reikšmės didesnės arba mažesnės už 3, sąlygine išskirtimi – kai standartizuotos reikšmės [-3 ; -2] ir [+2 ; +3]. Tyrimo imtyje yra 2 sąlyginės išskirtys skirtinguose projektuose, tačiau sąlyginės išskirtys yra tik diegimo arba sertifikavimo veiklose atskirai, todėl šių elementų iš tyrimo imties pašalinti nebūtina. Visi likusieji projektų išlaidų duomenys nepasižymi didesnėmis išskirtimis ir reikšminga sklaida aplink imties vidurkį, todėl Tyrimo imtį galima laikyti tolygia.

Atsižvelgiant į tai, kad 2 sąlyginės išskirtys buvo paliktos imtyje ir remiantis efektyviais finansų valdymo principais, fiksuotojo įkainio apskaičiavimui pasirinktas medianos metodas, kuris eliminuoja imties elementų ekstremumų įtaką galutiniams Tyrimo rezultatams.

Kadangi istorinių duomenų imtyje patekusių projektų pridėtinės vertės mokestis (toliau – PVM) nebuvo tinkamas finansuoti, reikšmės nurodytos be PVM, atsižvelgiant į tai, kad gali pasitaikyti projektų vykdytojų, kurie neturi galimybės PVM įtraukti į atskaitą, reikalinga apskaičiuoti fiksuotąjį dydį ir su PVM. Standartinis PVM tarifas tyrimo atlikimo metu yra 21 proc.¹ Būtent toks PVM tarifas yra naudojamas tolimesniuose skaičiavimuose.

Fiksuotasis Aplinkos vadybos sistemos diegimo ir sertifikavimo įkainis apskaičiuojamas kaip medianos būdu apskaičiuotų Aplinkos vadybos sistemos diegimo ir sertifikavimo įkainių suma:

	Be PVM	Su PVM
Diegimas	3.851,10 Eur	4.659,83 Eur
Sertifikavimas	3.700,00 Eur	4.477,00 Eur
Įdiegimas ir sertifikavimas (be/su PVM)	7.551 Eur²	9.136,71 Eur³

¹ Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymas Nr. IX-751, 2002

² Suapvalinta pagal aritmetines taisykles

³ Apskaičiuota pridodant PVM tarifą prie suapvalintos sumos be PVM

IV. NUSTATYTŲ FIKSUOTŲJŲ ĮKAINIŲ TAIKYMAS

Šiame tyrime nustatyti fiksuotieji įkainiai gali būti taikomi tik privatiems juridiniams asmenims, įgyvendinantiems projektus pagal 2014–2020 m. Europos Sąjungos investicijų veiksmų programos 3 prioriteto „Smulkią ir vidutinį verslo konkurencingumo skatinimas“ priemones, kurie nėra perkančiosios organizacijos bei kuriems netaikomas Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas.

Projektų vykdytojams, kurie turi galimybę PVM įtraukti į atskaitą, turėtų būti taikomi fiksuotųjų įkainių dydžiai be PVM. Tuo tarpu projektų vykdytojams, kurie tokios galimybės neturi, turėtų būti taikomi fiksuotųjų įkainių dydžiai su PVM, nebent kitokį tinkamumą finansuoti PVM numato priemonės, kurioje taikomi Tyrime apskaičiuoti fiksuotieji įkainiai, projektų finansavimo sąlygų aprašas.

Projekto veiklų įgyvendinimo rezultatą pagrindžia išduotas Aplinkos vadybos sistemos sertifikatas. Kiti dokumentiniai įrodymai ir jų pateikimo bei saugojimo sąlygos, skirtos pagrįsti projektų veiklų išlaidoms, turi būti apibrėžti priemonės, kurioje taikomi fiksuotieji įkainiai, finansavimo sąlygų apraše.

Pasikeitus bent vienam iš pagrindimo I dalyje išvardytų teisės aktų, fiksuotieji įkainiai turi būti perskaičiuojami. Už fiksuotųjų įkainių perskaičiavimą yra atsakinga Lietuvos Respublikos ūkio ministerija. Perskaičiuoti fiksuotieji įkainiai taikomi sutartims, kurios sudaromos po perskaičiuotų fiksuotųjų įkainių įsigaliojimo.

Tuo atveju, kai audito ar kitos institucijos nustato, kad supaprastintai apmokamų išlaidų dydis ar jo taikymo sąlygos buvo netinkamai nustatyti (tais atvejais, kai dydis turėjo būti mažesnis arba kitaip taikomas), patikslintas dydis ar jo taikymo sąlygos yra taikomi jau įgyvendinamų projektų veiksmų, vykdomų nuo dydžio ar jo taikymo sąlygų patikslinimo įsigaliojimo dienos, išlaidoms apmokėti⁴.

---

⁴ PAFT 428¹ punktas